

УДК 004:37

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Олійник Л.М.

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У статті аналізується проблема застосування інформаційно-комунікаційних технологій у ході курсового підвищення кваліфікації педагогами дошкільних навчальних закладів та вчителями початкової школи. Розглядаються можливості післядипломної педагогічної освіти у цьому процесі.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, інформаційно-комунікаційні технології, інформатизація освіти, програма «Intel® Навчання для майбутнього».

«Післядипломна педагогічна освіта є пріоритетною галуззю, – зазначив С.М.Ніколаєнко, – це постійно діюча ланка у національній системі безперервної освіти, яка має забезпечити фахове удосконалення спеціалістів, індивідуальне самостійне навчання людини незалежно від віку» [1, 4-5]. Систематичне, раз на п'ять років, підвищення кваліфікації педагога є необхідною умовою підтримання його професійного рівня, адже у сфері освіти відбуваються інтенсивні процеси формування нових інформаційних ресурсів і надання нових освітніх сервісів, зокрема, мережевих. Тому одним з завдань післядипломної педагогічної освіти є підготовка вчителів до використання інформаційних комунікаційних технологій у професійній діяльності.

У вільній електронній енциклопедії Вікіпедії визначено: «Інформаційно комунікаційні технології або ІКТ – технології, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформацією. Цей широко вживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформацією» [2].

Вирішення проблеми застосування сучасними педагогами інформаційно-комунікаційних технологій під час курсового підвищення кваліфікації має враховувати не тільки короткотривалі терміни їх проведення (2 - 4 тижні), але й значні обсяги різнобічних знань з різних навчальних предметів, результатів наукових досліджень сьогодення, новітніх методик викладання дисциплін базової кваліфікації педагога.

Можливості вирішення цієї проблеми, на наш погляд, криються не стільки у заучуванні педагогами новітніх методів навчання на курсах підвищення кваліфікації, скільки у їх застосуванні у відповідних умовах освітньої діяльності педагога. При цьому виходимо з того, що сучасний етап розвитку інформаційної сфери суспільства вимагає зміщення уваги з методики навчання саме на засоби накопичення та зберігання необхідних відомостей, дозування їх об'єму з метою використання у навчальному процесі. Вказаним вимогам у значній мірі відповідають інформаційно-комунікаційні технології. Оскільки подолати суперечності між фактичним рівнем професійної компетентності педагогів дошкільних навчальних закладів та вчителів початкової школи і необхідними знаннями, уміннями, навичками задля здійснення сучасного освітнього процесу можливо шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій.

У Національній доктрині розвитку освіти (Україна XXI століття) це:

- інформатизація середньої освіти, спрямована на задоволення освітніх інформаційних, обчислювальних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу шляхом створення єдиної інформаційної структури;
- побудова індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб школи; випуск електронних підручників;

- створення в Україні індустрії сучасних засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню і є передумовою для реалізації ефективних стратегій досягнення мети освіти [3].

У педагогічній науці приділяється належна увага проблемі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Дослідження проблеми впровадження ІКТ у загальноосвітні навчальні заклади підняли на поверхню проблему навчання вчителів новітніми технологіями. На цьому наголошували у своїх працях Биков В.Ю., Брескіна Л.В., Звягіна А.С., Зіяутдінов В.С., Жалдак М.І., Ключко О.В., Морзе Н.В., Прокопенко І.Ф., Пшукова М.М., Співаковський О.В. Дослідження психологічного стану вчителя під час навчання ІКТ показали, що педагоги готові опанувати навичками ІКТ і застосовувати їх у навчально-виховному процесі [4]. Та чи можна застосувати те, чого не знаєш? Спочатку треба навчитися. Тож, з урахуванням цього, слід будувати процес підвищення кваліфікації фахівців різних категорій. Особливо це стосується проведення занять з педагогами дошкільних навчальних закладів та вчителями початкової школи на короткотривалих курсах підвищення кваліфікації, які в сучасних умовах реалізуються в інституті післядипломної педагогічної освіти. Постійне відставання фахівців у реальній професійній діяльності від темпу зміни можливостей технологій і методів навчання в сучасному інформаційно-освітньому просторі вимагає постійного підвищення кваліфікації педагога.

Інформатизація освіти – упорядкована сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих і управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб, що пов'язані з можливостями методів і засобів інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує [5, 360].

Комп'ютерні технології дають змогу сучасному педагогу використовувати у навчальному процесі як традиційні, так і передові методи навчання, надавати традиційним методам нове сучасне наповнення. Вони дозволяють впроваджувати нові форми і методи навчання, сприяють підвищенню індивідуалізації та інтенсифікації навчання. Використання сучасних інформаційних технологій у навчально-пізнавальному процесі значно підвищує його ефективність як при отриманні нових знань, так і при відпрацьовуванні вмінь та навичок.

Від уміння використовувати нові підходи, що враховують динаміку змін у життєдіяльності освітніх систем, вчасно знаходити і оперативно використовувати інформацію, залежить успішність, імідж, бренд та рейтингова позиція будь-якого навчального закладу та окремого педагога.

Слід зазначити, що 88% викладачів зі складу кафедри дошкільної та початкової освіти МОІППО пройшли навчання за програмою «Intel® Навчання для майбутнього». Всі викладачі кафедри сьогодні активно оволодівають освітніми технологіями, чимало часу проводять в мережі Інтернет, де знайомляться з досягненнями колег; результативністю проведених ними заходів; натрапляють на освітні ноу-хау; здійснюють віртуальні екскурсії по спорідненим кафедрам в інших закладах післядипломної педагогічної освіти; аналізують ефективність створених існуючих депозитаріїв та електронних бібліотек; оцінюють дієвість власних форумів і навчальних ресурсів (термінологічні словники, практикуми, лекції, тести, методичні поради); знаходять сучасні педагогічні технології та нових професійних партнерів. Інформаційна культура, компетентність стають сьогодні обов'язковою вимогою у підвищенні кваліфікації педагогів дошкільних навчальних закладів та вчителів початкової школи і формуються в рамках усіх дисциплін професійного модуля. З цією метою на кафедрі створена мультимедійна картотека навчальних матеріалів, які використовуються під час аудиторних занять, електронних презентацій, що впливають на підвищення мотивації у засвоєнні професійних знань.

Вибухове розширення мережі Інтернет стимулює розвиток нових освітніх технологій, і це вже факт безперечний. Головне завдання викладачів кафедри у сфері застосування ІКТ – сформувати у педагога під час проходження курсової перепідготовки навчити педагогів використовувати інформацію для самоосвіти, підвищення кваліфікаційного рівня, вирішення реальних навчальних проблем і завдань. Як зазначає М.Ю. Кадемія, недостатнє використання інформаційних технологій загалом пов'язане із низьким рівнем ІКТ суспільства, необізнаністю щодо широких можливостей застосування інформаційних технологій, слабкою мотивацією викладачів, учнів, студентів до використання інформаційних технологій у навчальному процесі та професійній діяльності [6]. Тобто перед викладачем інституту післядипломної педагогічної освіти постає завдання у ході курсового підвищення кваліфікації педагогами підняти їхню мотивацію до використання інформаційно-комунікаційних технологій. Задля цього педагоги мають визначити для себе значущість застосування Інтернет ресурсів в практиці роботи:

- доступ до всіх ресурсів (як до інструменту для створення конспектів занять або уроків);
- доступ до професійних досліджень (для досягнення освітніх цілей);
- регулярний характер сприяння навчанню;
- вдосконалення спілкування та інтелектуального обміну;
- знайомство з існуючим світовим педагогічним досвідом;
- Інтернет як захоплююче, цікаве навчання (ігровий елемент).

Саме таку мотивацію застосовують викладачі кафедри дошкільної та початкової освіти МОІППО в рамках лекційних, семінарських, практичних, індивідуальних занять. Оскільки за час курсової перепідготовки педагоги мають усвідомити, що саме вони – основна творча сила впровадження Інтернету в освітню галузь і, в цілому, в життя суспільства. Використання комп'ютерних технологій та Інтернету в розвитку, вихованні та навчанні дітей надає освітньому проекту більшого динамізму, змінює його часові межі і, найголовніше, навчає опрацьовувати та аналізувати значний обсяг інформації. Значення освітніх Інтернет ресурсів – це необмежений доступ до професійної інформації, використання конспектів занять та планів уроків, on-line курсів, Web-сайтів, співпраця з педагогами інших навчальних закладів, обмін інформацією з колегами інших країн, об'єднання професійних зусиль для вирішення спільних завдань.

Викладачі кафедри під час роботи із педагогами дошкільних навчальних закладів та вчителями початкової школи звертають їхню увагу на те, що така інформаційна база має використовуватися професійно і раціонально. Це вимагає, насамперед, усвідомлення самими педагогами значущості такого потенціалу і активне використання Інтернет ресурсів у власній педагогічній діяльності для досягнення яскравіших, більш вагомих результатів розвитку, навчання, виховання дошкільників та учнів молодшого шкільного віку. Адже під час курсового підвищення кваліфікації педагоги систематизують свої знання та дізнаються про можливості ІКТ у підготовці дидактичних матеріалів, тестів тощо.

Підсумовуючи викладене вище зазначимо, що стрімкий розвиток ІКТ актуалізують проблеми, пов'язані із організацією післядипломної освіти педагогічних кадрів на основі застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Цей процес має супроводжуватися високим рівнем комп'ютерної грамотності викладачів, оснащенням інститутів післядипломної педагогічної освіти відповідними технічними і наочними засобами навчання, електронними навчальними програмами курсів та спецкурсів.

Традиційна схема перепідготовки вчителів, за якої раз на кілька років вони проходять експрес-перепідготовку з відривом від виробництва, в умовах стрімкої зміни самої системи освіти не може задовольнити потреби ні суспільства, ні учасників освітнього процесу. Вимога постійного підвищення кваліфікації вчителів обумовлює необхідність широкого залучення засобів електронного та дистанційного навчання у цей процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ніколаєнко С. Роль післядипломної освіти у становленні вчителя // Коментар до Інформаційного збірника Міністерства освіти і науки України. - 2006. - №9
2. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті// Освіта України. – 2001.- №1.- С.22-25
4. Литвинова С.Г. Організація навчання вчителів інформаційно-комунікаційним технологіям. Инновационные технологии в образовании. // Материалы III Международной научно-практической конференции. – Симферополь, 2006. – С. 38–44.
5. Кремень В.Г. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / за ред. І.А. Зязюна – К.: Віпол, 2000. – 613 с.
6. Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології: Зб. наук. праць / За заг. ред. Н.Г. Ничкало. – Х., 2007. – С. 471-472.